

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM
TÖÖSTUSOMANDI
APELLATSIOONIKOMISJON

OTSUS nr 978-o

Tallinnas, 29. jaanuaril 2008. a.

Tööstusomandi apellatsioonikomisjon, koosseisus Tanel Kalmet (eesistuja), Edith Sassian ning Sulev Sulsenberg, vaatas kirjalikus menetluses läbi füüsilise isiku Tatjana Zolotukhina, Maardu, kaebuse Patendiameti 15.03.2006 otsuse peale keelduda tööstusdisainilahenduse nr D200500056E "Keraamiline suveniir" registreerimisest.

Asjaolud ja menetluse käik

1) 03.04.2006 esitas Tatjana Zolotukhina (edaspidi kaebaja) Tööstusomandi Apellatsioonikomisjonile (edaspidi komisjon) kaebuse Patendiameti 15.03.2006 tööstusdisainilahenduse "Keraamiline suveniir" registreerimisest keeldumise otsuse vaidlustamiseks. Kaebus esitati patendivolinik Lembit Kalevi vahendusel (lisatud volikiri), tasutud oli riigilõiv. Kaebuses märgitakse järgmist.

Patendiamet on 22.07.2005 esitatud tööstusdisainilahenduse registreerimise taotluse nr D200500056E suhtes registreerimisest keeldudes rakendanud mitteõiget tööstusdisaini kaitse seaduse (edaspidi TDKS) sätet. Patendiamet on registreerimisest keeldumise otsuses (lisa 1) viidanud TDKS § 10 lõikele 1, põhjendades, et puudub õiguspädeva institutsiooni või ametiisiku kirjalik luba tööstusdisainilahenduse registreerimiseks, mis sisaldab Eesti Vabariigi või tema haldusüksuse sümbolit või sümbolelementi, antud juhul Viru väravat. Otsuse kohaselt kaebaja poolt valmistatud suveniir kujutab Viru väravat ning on täpne ja äratuntav Viru värava kujutisega: kattuvad nii tornide kui ka värava kuju ja asetus; kaks kõrgemat kõrvutiasetsevat torni on vasakul, keskel madalam väravaga osa ning paremal lai ovaalne torniosa. Viru värav koosneb neljast ehitusobjektist (lisa 2).

Kaebaja on esitanud Tallinna linnavalitsusele 21.07.2005 kirja nõusoleku saamiseks registreerida tööstusdisainilahendusena keraamiline suveniir "Viru värav" (lisa 3). Tallinna linnavalitsuse esindaja poolt on 14.09.2005 väljastatud korraldus nr 1718-k (lisa 4) ja kirjad (16.01.2005 nr ÜP-1-16/05/3157, lisa 5; 20.02.2006, lisa 6), milles viidatakse, et Tallinna

---

Address:
Harju 11
15072

Telefon:
6 256 490
e-mail: toak@mkm.ee

Faks:
6 256 404
www.mkm.ee/apellatsioon

linna valitsus ei saa nõustuda Viru värava registreerimisega taotleja poolt konkurentsivabaduse kaalutlusel. Neis kirjades on viidatud ka kaubamärgikomisjoni otsusele 16.08.2005 (lisa 7). Kaebaja on seisukohal, et Patendiamet on lähtunud ekspertiisi teostamisel Tallinna linnavalitsuse ametnike suunistest, mitte seadusesätetest. Patendiamet ei ole esitanud ametlikku Eesti Vabariigi või tema haldusüksuse sümbolite või sümbolelementide loetelu. Seega pole ametlikku kinnitust, et ehitusobjekt Viru värav selleks on. Kaebaja ei nõustu Patendiametiga, et kaebaja keraamiline suveniir on Viru värava kui Tallinna sümboli täpne ja tõetruu kujutamine. Patendiamet on registreerinud kaubamärgi nr 32993, milles on Viru värava kujutis (koosneb neljast ehitusobjektist) ja viide sõnale „Viru värav” ja sel juhul on selge, mis objektiga on tegemist (lisa 8). Võrreldes kõnealuse tööstusdisainilahendust ja nimetatud kaubamärki, puudub esimesel üks müüriosa läbikäiguga jalakäijale ja sõnaline viide Viru väravale ning teisel puudub ovaalne torn. Seega pole kaubamärgiomanikul Tallinna linnakantseleil õigust nõuda litsentsilepingu sõlmimist kaebajaga.

Fotoalbumis „Vana Tallinn”, Eesti Raamat 1981, avaldatud Erik Raiküla foto Viru väravast (lisa 9) tuleb käsitada autori visioonina, vaadates mh tema kommentaare väljaande lk 109 foto kohta. Konkurentsiseadusest (edaspidi KonkS) lähtudes, nagu seda tõlgendab linnavalitsus ja Patendiamet, on fotograaf konkurentsiseadust rikkunud. Fotol on kujutatud neli ehitusobjekti. Ka kaebaja keraamiline suveniir on selle autori visioon ehitusobjektist. Kahe autori visioone vaadeldes ei rikota konkurentsivabadust. Suveniir on puhtakujuline autori looming, erinedes nii fotost kui kaubamärgist (vrd lisad 2, 8 ja 9).

Kaebaja esitas 18.01.2006 uue avalduse (lisa 10) linnavalitsuse kaubamärgikomisjonile (teadmiseks Patendiametile 06.02.2006), kuna ei olnud nõus sõlmima litsentsilepingut ega mõista, kuidas ta suveniire valmistades rikub Tallinna linnakantselei kaubamärgiõigusi. Avalduses toodud küsimustele linnavalitsus ei ole vastanud, vaid kordab varemõeldut (vt lisa 6). Sellest saab järeldada nõustumist avalduses tooduga.

Kaebajale on jäänud selgusetuks, milline on Viru värava täpne ja tõetruu kujutis ja mida need kriteeriumid tähendavad. Seni on eri autorid kujutanud ehitusobjekti erinevalt, kahel langevad nimetused ja osalt ka kujutised kokku (lisad 2 ja 9), kolmas erineb (lisa 8). Kõik need on autorite visioonid ehitusobjektist ning juriidiliselt puudub õigus nõuda litsentsilepingu sõlmimist et vältida autori- või kaubamärgiõiguse rikkumist. Lisaks pole tõendatud, et Viru värav on Tallinna sümbol (TDKS § 10 lg 1).

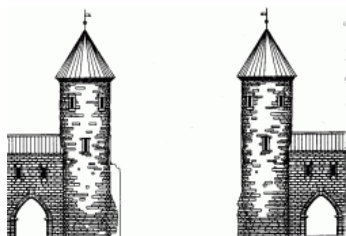
Lisades on toodud ka teine ehitusobjekt Kiek in de Kök (lisa 11), millele on tehtud kaubamärgiregistreeing nr 32992 (lisa 12), mis sisaldab ka sõnalist viidet. Samuti on viidatud fotoalbumis selle objekti foto (lisa 13). Patendiamet on keraamilisele suveniirile Kiek in de Kök 02.02.2006 teinud registreerimise otsuse. Seega selle ehitusobjekti kujutist ei vaadelda sümbolina ja pädeva isiku luba ei ole nõutud.

Ebaselge on ka TDKS § 34 lg 1 ja § 35 lg 1 ning § 38 (mille alusel otsus tehti) vahekord.

Kaebaja palub vastavalt TDKS § 39 lg 3 kohustada Patendiametit jätkama kõnealuse tööstusdisainilahenduse registreerimise taotluse menetlust. Kaebaja märgib ühtlasi, et on esitanud järelepärimise Patendiameti sõltumatusel kohta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Tallinna linnavalitsuse kaubamärgikomisjoni õigusliku tegevuse kohta Õiguskantslerile ning saanud vastused. Lisaks, Patendiameti 01.11.2005 teates p 1.3 on selgelt väljendatud, et tööstusdisainilahendusele teostatakse ekspertiisi mitte seadusesätte järgi, vaid suunistest lähtuvalt (lisa 15).

Kaebusele on lisatud

- 1) vaidlustatud otsus 7/D200500056E;
- 2) kõnealuse tööstusdisainilahenduse reproduktsioon „Keraamilised Suveniirid: Stiliseeritud Tallinna Vanalinna Vaade foto nr 3”, millel kujutatud (vasakult) kahest tornist, väravast ja ovaalsest tornist ning sõnast „Tallinn” kujutatud objekt;
- 3) kaebaja 21.07.2005 kiri Tallinna Linnavalitsusele nõusoleku saamiseks tööstusdisaini registreerimiseks Tallinna Vanalinna ehitusobjektidele „Kiek in de Kök” ja „Viru Värav”, lisadeta;
- 4) Tallinna Linnavalitsuse 14.09.2005 korraldus 1718-k, mille kohaselt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 30 lg 1 p 2, kaubamärgiseaduse (edaspidi KaMS) § 4 lg 2, TDKS § 10 lg 3 punktide 3 ja 4, Tallinna põhimääruse § 49 lg 1 p 2 ja Tallinna Linnavalitsuse 25.09.2002 määrusega nr 101 kinnitatud Tallinna kaubamärkide kasutamise korra p-de 9-11 alusel ei nõustuta „Viru Värava” ja „Kiek in de Köki” registreerimisega tööstusdisainilahendustena konkurentsivabaduse kaalutlustel (p 1), tehakse ettepanek litsentsilepingu sõlmimiseks (kaubamärgid 32993 ja 32992; p 2);
- 5) Tallinna Linnavalitsuse 16.01.2006 kiri (number pole loetav), millega linnavalitsus jääb varasema seisukoha juurde mitte anda luba tööstusdisainilahenduste registreerimiseks ja teha ettepanek litsentsilepingu sõlmimiseks;
- 6) Tallinna Linnavalitsuse 20.02.2006 kiri nr ÜP-1-16/05/3157, millega linnavalitsus jääb varasema seisukoha juurde mitte anda luba tööstusdisainilahenduste registreerimiseks ja teha ettepanek litsentsilepingu sõlmimiseks;
- 7) Tallinna kaubamärgi komisjoni 16.08.2005 protokoll, mille p 1 puudutab nimetatud avaldust;
- 8) väljavõte kaubamärkide andmebaasist reg nr 32993; reg kuupäev 15.12.2000, taotluse nr 9900726, taotluse esitamise kuupäev 22.04.1999, mittekaitstav osa määratletud „kaubamärgi registreerimine ei anna ainuõigust sõna VIRU kasutamiseks”, omanik Tallinna Linnakantselei, Vabaduse väljak 7 10141 Tallinn EE, klassid 16 (paber, papp ja nendest valmistatud tooted, mis ei kuulu teistesse klassidesse; trükised, sh ajalehed, ajakirjad, albumid, almanahhid, brošüürid, fotod, infomaterjalid, kalendrid, kaardid, kataloogid, prospektid, raamatud, etiketid (v.a tekstiilist), postkaardid, postmargid, kirjatarbed; kantseleitarbed; õppematerjalid; plast-, paber- ja papp-pakkematerjalid ja pakendid; nõude ja õllekannude alused; kandikud; paberist või papist pudelipakendid ja ümbrised; paber- või pappkarbid; prügikotid); 25 (rõivad, peakatted, esmajoones T-särgid, sallid, rätikud, mütsid), 35 (reklaam; ärijuhtimine, kontoriteenused, hulgi- ja jaemüügiteenused (kolmandatele isikutele), kaubandus- ja reklaaminäituste korraldamine; kaupade demonstreerimine; müügikampaaniad; messide korraldamine äri või reklaami eesmärgil; näidiste (proovide) levitamine; poeakende (vaateakende) kaunistamine; reklaamiagentuurid; reklaammaterjalide levitamine; reklaamtekstide ettevalmistamine; reklaamtekstide publitseerimine; telereklaam; välisreklaam, äriinfo; äritegevuse juhtimisalane abi ja konsultatsioonid; impordi-ekspordiagentuurid);

VIRU VÄRAV
VIRU GATE

- 9) foto Viru väravast lk 109, millel näha kaks torni, värav ja osalt ovaalne torn; pöördel selgitus lk 144;

10) kaebaja 18.07.2006 avaldus Tallinna kaubamärgikomisjonile, milles palutakse põhjendatud ja allkirjadega kinnitatud otsuse selgitust, mis baseeruks arvukatele seadustele ja sisaldaks konkreetseid põhjendusi, kuidas valmistatud ehted rikuvad kaubamärgiomaniku õigusi;

11) tööstusdisainilahenduse „Keraamilised suveniirid: Stiliseeritud Tallinna Vanalinna vaade” foto nr 6 reproduktsioon, millel torniga lõppev umbtänav, vasakul müür, paremal maja, all vaevuloetav sõna Tallinn; repro on tuvastatav kui registreeritud tööstusdisainilahenduse nr 01139 (taotlus nr D200500056) variant 2;

12) väljavõte kaubamärkide andmebaasist reg nr 32992 „Kiek in de Kök”;

13) foto albumist lk 135 Kiek in de Köki kujutisega, selgitus pöördel;

14) väljavõte disaini andmebaasist taotluse nr D200500056E kohta, mille kohaselt menetlus on lõpetatud (komisjonil ei õnnestunud otsingut andmebaasis korrata);

15) Patendiameti 01.11.2005 teade nr 7/D200500056, millega aktsepteeritakse taotluse jaotust 11-ks ja viidates TDKS § 10 lg 1; kuna keraamilised suveniirid sisaldavad Tallinna linna nime, palutakse esitada pädeva isiku kirjalik luba nende registreerimiseks tööstusdisainilahendusena; tuginedes Tallinna linnavalitsuse korraldusele nr 1718-k teatatakse, et Patendiamet ei saa tööstusdisainilahendustele õiguskaitset anda; puuduste kõrvaldamise tähtajaks määratakse 01.01.2006.

Komisjon võttis kaebuse nr 978 all menetluse 03.04.2006; eelmenetlejaks määrati komisjoni esimees Tanel Kalmet.

2) 12.07.2006 esitas Patendiamet oma seisukoha kaebuse osas, milles jäädakse arvamusele, et Viru värav on Tallinna sümbol. Patendiamet on veendumusel, et Tallinna vanalinna ehitis Viru värav on eelkõige oma pika ajaloolise tausta tõttu käsitletav kui Tallinna linna sümbolika. Lisaks on TDKS § 10 lg 3 p 4 kohaselt kaubamärki sisaldava tööstusdisainilahenduse registreerimiseks vajalik kaubamärgiomaniku luba. Tallinna linnakantselei nimele on registreeritud varasem kaubamärk nr 32993. See argument kinnitab, et Viru värava kujutis on Tallinnale kuuluv sümbolika. Patendiamet leiab, et registreerimiseks esitatud keraamiline suveniir kujutab Viru väravat ning on täpne ja äratuntav ning tõetruu oma elementides. Seda tõendab Patendiameti eksperdi tehtud foto menetluse toimikus.

*Plüvieritud 31.01.2006
Dallin*

Kaubamärgi ja tööstusdisainilahenduse registreerimise korrad erinevad ja erinevad on ka kriteeriumid. Kaubamärgi registreerimisel antud põhjendused võivad erineda sama objekti registreerimise korral tööstusdisainilahendusena, seepärast tuleb kaebaja viide varasema kaubamärgi kohta antud seletusele jätta tähelepanuta.

Patendiamet ei analüüsi keraamilise suveniiri kaitstust autoriõigusega. Autoriõiguse seaduse (edaspidi AutS) § 2 lg 3 määratleb disainikaitse sõltumatusena autoriõiguslikust kaitsest. Seega kaebaja argumentatsioon ei saa olla aluseks tööstusdisainilahenduse kaitstavuse hindamisel.

Kiek in de Köki kujutava tööstusdisainilahenduse osas märgib Patendiamet, et see oli registreeritav, kuna ei kujutanud endast täpset ja tõetruud kujutist varem kaitstud objektist. Konkreetse tööstusdisainilahenduse kohta tehakse otsus vastavalt konkreetsele taotlusele ning varasem otsus ei saa olla aluseks hilisemale otsusele.

Kaebus palutakse jätta rahuldamata.

3) 24.08.2006 esitas kaebaja oma vastuarvamuse, mille kohaselt keraamiline suveniir (kaebuse lisa 2) ja Tallinna linnakantseleile kuuluv kaubamärk nr 32993 on erinevad. Ühel on kujutatud kaks torni, jalakäijate värav, veel üks torn ja jalakäijate tee; teisel – kaks torni, kummastki väljaspool kaks jalakäijate väravat.

Kaebaja on esitanud Muinsuskaitseametile küsimuse ametliku Tallinna arhitektuuriobjektide loendi kohta, mille kasutamiseks on vajalik pädeva isiku nõusolek ning Viru värava arhitektuurilise koosseisu kohta.

Muinsuskaitseameti 11.08.2006 kirjast nr 1.1-7/914 nähtub, et ühtegi vastavat loendit sisaldavat nimekirja või dokumenti ei ole ning autori- ja patendiõiguslike küsimustega tuleb pöörduda Kultuuriministriesse või Patendiametisse. Viru värav kui ajaloolise Viru värava eesvärav koosneb käesoleval ajal kahest väravatornist ja kahest külgvärvast.

04.09.2006 esitas kaebaja täiendavalt Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti vastuse samadele küsimustele (millele oli kaebaja poolt lisatud kaebuse lisad 2, 8 ja 9). Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti 31.0.2006 kirja nr 1-10/595 kohaselt on Tallinnal avalikustatud linnakantselei nimele registreeritud kaubamärgid, sh nende hulka kuuluvad arhitektuuriobjektid. Viru värav koosneb kahest säilinud eelvärava tornist, mille kõrvale ehitati 1898 tornikujuline juurdeehitus, mida on väärt tõlgendada Viru väravana. Seetõttu peetakse eksitavaks anda keraamilisele suveniirile, kus rõhuasetus on hilisemal juurdeehitusel, Viru värava nime ja leitakse, et kaubamärk 32993 on sisult ja vormilt korrektne ning Patendiameti keeldumine õigustatud, kuigi on lähtunud nimetatud kaubamärgi varasemast registreeringust.

4) Komisjon tegi menetlusosalistele ettepaneku lõplike seisukohtade esitamiseks. Kaebaja oma lõplikus seisukohas 17.10.2007 jäi kaebuses esitatud seisukohtade juurde ja palus kaebus rahuldada.

Juhitakse tähelepanu sellele, et erinevalt Patendiametist, kes näeb tööstusdisainilahenduses täpselt ja tõetruult kujutatud Viru väravat, ei pea Muinsuskaitseamet ja Tallinna Kultuuriväärtuste Amet disainilahendusel esiplaanil olevat ovaalset torniosa Viru värava osaks.

Samuti, Patendiamet ei ole põhjendanud, kuidas Viru värav kuulub Tallinna linnale. Patendiamet on lähtunud seaduse ja dokumentide asemel Tallinna kaubamärgikomisjoni nõudest, et vaidlusalune tööstusdisainilahendus rikub kaubamärgi 32993 õigusi ja tuleks sõlmida litsentsileping või selle kasutamine lõpetada.

Samuti viitab kaebaja TDKS § 4 lõikele 3, järeldades, et kõnealune suveniir ei ole täpne ega tõetruu kujutis Viru väravast, vaid autori visioon.

09.11.2007 esitas omapoolsed lõplikud seisukohad Patendiamet, kes lisis vastusele ära kirja registritoimikust nr D200500056E 41 lehel (vastuse lisa 2). Vastuse lisa 1 sisalduvas seisukohas jääda varasemate seisukohtade juurde.

Väidetakse, et TDKS § 10 lg 1 ega muu akt ei defineeri sümbolit ega näe ette sümbolite nimekirja kehtestamist. Seetõttu peab Patendiamet ise otsuste tehes kaaluma, kas tegemist on sümboliga, mille kasutamiseks ühele isikule ainuõiguse andmine on põhjendamatu ja vastuolus avaliku huviga seda sümbolit vabalt kasutada. Patendiameti poolt Viru väravast sama rakursi all tehtud fotot ja vaidlusaluse tööstusdisainilahenduse reproduktsiooni kõrvutades selgus, et tegemist ei ole autori visiooniga, vaid objekti tõetruu ja täpse kujutamise. Ka Tallinna Linnavalitsus käsitleb Viru väravat kui linna olulist sümbolit, kaitstes selle stiliseeritud kujutise kaubamärgina, et vältida sümboolse objekti kujutise väärkasutust või monopoliseerimist kolmanda isiku poolt.

Asjaolu, et reproduktsioonil sisaldub lisaks Viru väravale ka tornikujuline juurdeehitus, on kaebaja välja toonud alles lõplikes seisukohtades, mistõttu see tuleks jätta tähelepanuta. Ka ei sõltu Patendiameti otsus asjaolust, kas nimetatud torn, mida on kujutatud tõetruult ja interpretatsioonideta, on Viru värava osa või ei, sest TDKS § 10 lg 1 kohaselt ei tohi tööstusdisainilahendus haldusüksuse sümboolikat sisaldada ning pole oluline, kas seal peale vastava sümboolika veel midagi on kujutatud või ei.

Komisjon alustas asjas 978 lõppmenetlust 14.12.2007.

Komisjoni seisukohad

Komisjon, hinnanud igakülgset menetlusosaliste esitatud argumente ja tõendeid, otsustas kaebuse rahuldada järgmistel põhjustel.

1) Patendiameti vaidlustatud otsuses on tööstusdisainilahenduse registreerimisest keeldumise alusena märgitud TDKS § 10 lg 1, mille kohaselt õiguspäeva institutsiooni või ametiisiku kirjaliku loata ei anta õiguskaitset tööstusdisainilahendusele, mis sisaldab Eesti Vabariigi või tema haldusüksuse, Eestis registreeritud ühingu või sihtasutuse tänapäevast või ajaloolist nimetust või selle lühendit, lippu, vappi, embleemi, pitsarit, au- ja eraldusmärki, sümbolit või sümbolielementi.

Eesti Vabariigi haldusüksuse nime „Tallinn“ kasutamise osas tööstusdisainilahenduse koosseis ei ole vaidlust. Nagu nähtub komisjonile esitatud materjalist, on Patendiamet 01.11.2005 kirjas viitega TDKS § 10 lõikele 1 palunud taotlejal esitada pädeva isiku kirjalik luba selle nime sisaldava tööstusdisainilahenduse registreerimiseks. 14.11.2005 dateeritud kirjas on kaebaja esitanud vastava palve Tallinna linnavalitsusele ja saanud Linnavalitsuselt positiivse vastuse 16.01.2006 dateeritud kirjas nr ÜP-1-16/05/3157.

2) Patendiamet on oma vaidlustatud otsuses ja muudes kirjades asunud seisukohale, et registreerimisest keeldumise aluseks on Viru värava kui Tallinna sümboli või sümbolelemendi esinemine kaebaja keraamilise suveniiri koosseisus. Patendiamet „on arvamisel“ ja „veendunud“, et Viru värav on Tallinna sümbol. Seda veendumust kinnitab Tallinna ainuõigus kaubamärgile nr 32993 „Viru värav + kuju“. Sümboli staatuse määratlemisel loeb Patendiamet end pädevaks määratlema, kas tegemist on sümboolset väärtust kandva objektiga või mitte. Samuti on Patendiamet seisukohal, et TDKS ei defineeri sümboli mõistet ega nõua sümbolite ametlikku loendit. Kaebaja soov on seisukohal, et Viru värava väärtus Tallinna sümbolina peaks tulenema mingist ametlikust dokumendist või loendist, mis aga puudub.

Komisjon leiab, et TDKS § 10 lõike 1 kohaldamiseks antud juhul tuleb esmalt vastata küsimusele, mida mõistetakse Eesti Vabariigi haldusüksuse sümboli või sümbolelemendi all. Sümboli mõistet kasutatakse arvukates Eesti normatiivaktides defineerimata. Kohati kõneldakse ametlikust sümbolist (nt karistusseadustiku § 245 määratleb ametliku sümbolina muuhulgas Eesti lippu ja riigivappi, vrd § 249; riigi ametlikele sümbolitele ei kohaldu AutS – AutS § 5 p 5). Mõnede ametliku iseloomuga seotud sümbolite kasutamine on keelatud (nt reklaamiseaduse § 4 lg 3¹ keelab kasutada riiklikke ja riigiasutuste sümboleid ning Eesti lipu värvikombinatsiooni sellisel viisil, mis eksitavad üldsust reklaami eseme suhtes ning § 12 lg 2 p 1 kohaselt ei tohi kange alkohoolse joogi reklaam sisaldada riigi või kohaliku omavalitsuse sümboleid). Mõned sümbolid peavad olema arusaadavad nende kaudu edastatava informatsiooni osas (nt tarbijakaitseseaduse § 5 lg 6 lubab kauba märgistuses kasutada ka juhendavaid või hoiatavaid jooniseid, piktogramme, märke ja sümboleid tingimusel, et nende kaudu edastatud teave on tarbijale arusaadav).

Antud kontekstis on eriti oluline kohaliku omavalitsuse sümboolikat puudutav. KOKS § 8 lg 1 p 3 kohustab valla või linna põhimääruses sätestada linna sümbolid ja nende kasutamise korra. Samas § 10 lg 2 kohaselt linnal on avalik-õigusliku juriidilise isikuna oma sümboolika. Samuti § 14 lg 1 kohaselt omavalitsusüksusel võib olla oma lipp, vapp, aumärgid, ametirahad, aunimetused ja muu sümboolika. Tallinna põhimääruse § 9 määratleb Tallinna sümboolitena suure ja väikese vapi, täisvapi, linnalipu ja heraldilise lipu.

Tööstusomandi kontekstis on keelatud registreerida kaubamärgina tähist, mis sisaldab lippu, vappi või muud sümbolit, mille registreerimine on vastuolus avaliku huviga, ja puudub pädeva asutuse või ametiisiku kirjalik luba (KaMS § 9 lg 1 p 9). Geograafiliseks tähiseks vastava seaduse § 3 lg 1 p 2 antud tähenduses võib olla sõna, sõnaühend või sümbol, mis on pikaajalise ja pideva kasutamise tulemusena muutunud olulisel määral seotuks geograafilise alaga. Samas § 4 lg 3 kohaselt võib kujunduslikus vormis geograafiline tähis olla geograafilise ala sümbol, mis viitab kindlale geograafilisele alale. Seega määratletakse tööstusomandi õiguses sümbolit pigem huvi ja tegeliku kasutamise tulemusena tekkinud seotusega.

Tähelepanuta ei tule jätta ka sümboli tähendust tavakeeles. Vikipeedia määratleb sümbolit ehk võrdkuju kui märki, 'mis asendab midagi ilma välise sarnasuse või sisulise jätkuvusega, ühiskondliku kokkuleppe alusel. Näiteks tuvi on rahu sümbol kuigi tuvil ja rahul puudub väline sarnasus või sisuline seos.'

Eeltoodut, eriti tööstusomandi seaduste ja KOKS regulatsiooni erinevat lähenemisnurka arvesse võttes on komisjon seisukohal, et haldusüksuse sümboli mõiste TDKS kontekstis ei ole identne 'ametliku sümboli' mõistega ega linna sümbolite regulatsiooniga KOKS-is või linna põhimääruses. Konkreetsemalt, Tallinna sümboliks tuleb lugeda ka muid tähiseid peale lipu, suure ja väikse vapi, jne, kui need viitavad ühiskondliku kokkuleppe alusel Tallinnale, sõltumatult mingisugusest normatiivsest dokumendist või loendist. Sümbolelemendi mõiste määratlemisel tuleb lähtuda sümboli mõistest, lugedes selleks sümboli funktsiooni täitvat elementi.

3) Järgnevalt tuleb küsida, kas Viru värav on käsitletav Tallinna sümbolina eespool selgitatud tähenduses. Küsimusele vastamiseks tuleks analüüsida, kuidas Viru värav või selle kujutis ühiskondliku kokkuleppe alusel viitab Tallinnale. Võrdlusmaterjali pakuvad muud sümboli tähendusega väravad (nt Berliini Brandenburgi värav, Praha Püssirohuvärav, Lüübecki Holstentor) kui ka muud võimalikud Tallinna sümbolid (Vana Toomas, Suur Rannavärav). Kui analüüsi tulemused annavad positiivse vastuse, tuleb vastata järgmistele küsimustele.

Komisjon ei välista võimalust, et vastus sellele küsimusele võib olla jaatav, kuid ei ole selles asjaolus veendunud ega loe oma arvamust selles osas siduvaks.

Edasi tuleb küsida, kuivõrd registreerimiseks esitatud tööstusdisainilahendus sisaldab Tallinna sümbolina tajutud Viru väravat. Nõustudes Patendiametiga, et kaebaja keraamilisel suveniiril on tõetruult ja täpselt kujutatud Viru väravat, nõustub komisjon ka kaebajaga, kes väidab selle olevat autori kunstilise visiooni. Keraamilisel suveniiril on äratuntavat Viru väravat kujutatud sellise rakursi alt ja rõhutades sekundaarseid detaile (ovaalset torni, mis ajaloolisest aspektist ei kuulu värava juurde, kuid faktiliselt on selle osa), et kujutatu ei ole käsitletav enam sümbolina. Ühiskondlik kokkulepe, mis määratleb teatud objekti kui teise objekti märki, määratleb ühtlasi kuju ja piirid, milles sellel objektil on märgi tähendus. Samuti kui Brandenburgi värava vaade alt üles ei sümboliseeri Berliini, üksik samm ei sümboliseeri Tartu ülikooli, sõna 'kass' tagurpidi ei tähista kassi või Eiffeli torni konstruktsiooni detaili vaade ei sümboliseeri Pariisi, ei saa keraamilisel suveniiril kujutatut käsitleda Tallinna sümbolina.

4) Järgnevalt saaks küsida, kas on olemas pädeva isiku vormikohane luba sümboli või sümbolelemendi kasutamiseks. Kui pädevat isikut ei ole võimalik tuvastada, tuleks haldusõiguse põhimõtetest lähtudes eeldada, et kuna kõnealune sümbol ei ole niivõrd oluline, et selle kasutamise kord vajaks reguleerimist ning pädeva isiku määramist, ei ole alust tööstusdisainilahenduse registreerimisest keeldumiseks TDKS § 10 lg 1 alusel.

Antud juhul ei ole Tallinna linn oma organite kaudu võtnud seisukohta Viru värava kui Tallinna sümboli kasutamise osas. Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti seisukoht ovaalse torni rõhutamise osas on asjasse mitte puutuv (muinsuskaitse- ja arhitektuurilist laadi, mitte sümbolit kui avalikku huvi omavat objekti puudutav) ja mitte asjakohane (kuna keraamilist suveniiri ei väidetagi kujutavat Viru väravat selle „objektiivsel ja ajaloolisel kujul“).

5) Viru väravat puudutavad Tallinna linna seisukohad lähtuvad eranditult Tallinna linna kui kaubamärgiomaniku õigustatud huvist seoses kaubamärgiga nr 32993, mitte linna avalikust huvist seoses Viru väravaga kui Tallinna sümboliga.

Seejuures on kaubamärgiomaniku huvi litsentsilepingu sõlmimiseks või vastupidisel juhul kaubamärgi kaebaja poolse kasutamise keelamiseks komisjoni hinnangul põhjendamatu, kuna kõnealune keraamiline suveniir ei kujuta endast kaubamärgile nr 32993 kehtiva ainuõiguse rikkumist – võrreldavad tähised ei ole identsed ega sarnased kaubamärgiõiguse tähenduses. Asjaolu, et nii kaubamärgil kui keraamilisel suveniiril on kujutatud üks ja sama objekt, ei ole seejuures asjasse puutuv.

Juhul, kui konflikt kaubamärgiomaniku ainuõigusega eksisteeriks, oleks tegemist TDKS § 10 lg 3 p 4 nimetatud registreerimisest keeldumise alusega, mitte TDKS § 10 lõikes 1 nimetatuga.

6) Kaebaja üpris ebaselgelt väljendatud hinnangul on TDKS § 10 lg 1 kohaldamine registreerimisest keeldumise alusena ebaõige ja viidata oleks tulnud TDKS § 10 lg 3 punktidele 3 ja 4, mille kohaselt õigustatud isiku nõusolekuta ei anta õiguskaitset tööstusdisainilahendusele, milles või millel sisaldub arhitektuuriobjekti kujutis või nimetus, või üldtuntud või teise isiku nimele registreeritud või registreerimiseks esitatud kaubamärk.

Nimelt, tööstusdisainilahenduse registreerimisest on keeldutud Patendiameti otsuse kohaselt konkurentsivabaduse kaalutlusel. See määratlus rajaneb Tallinna linnavalitsuse 14.09.2005

korralduse nr 1718-k punktil 1. Kaalutus seoses konkurentsivabadusega on kaebaja jaoks ebaselge ja määratlemata ega seostu Viru värava kui Tallinna linna sümboli staatusega.

Samas on Tallinn teinud korralduse punktis 2 kaebajale ettepaneku litsentsilepingu sõlmimiseks kaubamärgi nr 32993 kasutamiseks, mis ei too iseenesest kaasa õigust tööstusdisainilahenduse registreerimiseks, vaid kaubamärgi nr 32993 kasutamiseks suveniirmagnetitel. Nagu eespool selgitatud, ei loe komisjon Tallinna kui kaubamärgiomaniku huvi litsentsilepingu osas põhjendatuks. Samas aga loob viide Tallinnale kuuluvale kaubamärgile nr 32993 seose, nagu keelaks Tallinn tööstusdisainilahenduse registreerimise kaubamärgiomanikuna TDKS § 10 lg 3 p 4 alusel.

Nimetatud ebamäärasus seaduslike aluste osas on võimalikult takistanud kaebajat ka esitamast kaebust halduskohtule linnavalitsuse korralduse peale korralduse punktis 5 esile toodud korras.

7) Komisjonile teadaolevalt ei ole tõstatatud registreerimismenetluse käigus küsimust Viru värava kui kellegi omandis oleva arhitektuuriobjekti kujutise kasutamise õiguse kohta (TDKS § 10 lg 3 p 3). Samuti ei ole väidetud ühegi kaubamärgi üldtuntust (TDKS § 10 lg 3 p 4 alternatiiv 1). Registreerimismenetluse käigus ei ole samuti viidatud vajadusele, et kaebaja peaks küsima Tallinna linna kui kaubamärgi nr 32993 omaniku nõusolekut tööstusdisainilahenduse registreerimiseks. Seega ei ole TDKS § 10 lg 3 punktid 3 ja 4 käsitletavad registreerimisest keeldumise alusena.

Samas jääb ka komisjonile ebaselgeks, milline asjaolu ja seega milline TDKS säte on registreerimisest keeldumise aluseks. Tallinna linn ei ole tunnistanud Viru väravat linna sümbolina, mis annaks aluse rakendada TDKS § 10 lõiget 1. Tallinna linna poolt esile toodud alus „konkurentsivabaduse kaalutlustel“ ei esine tööstusdisainilahenduse registreerimisest keeldumise aluste hulgas. Puuduvad ka viited KonkS-le. Kui Viru värava kujutise kasutamine peaks olema iga isiku vabadus, takistab seda nimelt Tallinna linnale kuuluv kaubamärk nr 32993, mis kujutab Viru väravat *en face*. Erinevalt Patendiametist loeb komisjon tsiviilkäibes oleva ainuõiguse kaubamärgile Viru värava sümboli väärtusele vastukäivaks asjaoluks. Samas kujutab kaebaja keraamiline suveniir Viru väravat täpselt ja tõetruult ühest erilisest rakursist ning omab erilist kujundust, mille olemine konkurentsivabaduse esemeks on ebaselge.

Tulenevalt nimetatud ebaselgetest asjaoludest leiab komisjon, et Patendiameti vaidlustatud otsus tuleb tühistada, registreerimistaotluse nr D2005000056E menetlus Patendiametis taastada ning teha uus otsus.

8) Patendiametile tehtud etteheide seoses linnavalitsuse suunistest lähtumisega on alusetu. Kui seadus nõuab menetlustoimingu tegemiseks kolmanda isiku luba, on see luba või selle puudumine siduv Patendiametile. Antud juhul oli kaebajale väljastatud Tallinna linnavalitsuse korraldus kaebaja jaoks edasikaevatav; korraldust edasi ei kaevatud ja Patendiametit ei saa seega süüdistada jõustunud korraldusega arvestamises.

Komisjon ei nõustu kaebajaga ka järelduse osas, et avaldusega, millele ei olda vastatud, on vastaja nõus. Vaikimisele antud õiguslik tähendus tuleneb tsiviilseadustiku üldosa seadusest. Vaikimist ei saa lugeda loaks ka haldusõiguses, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

9) Kõnealuse keraamilise suveniiri kaitstud autoriõigusega ei ole antud vaidluses asjassepuutuv. Kiek in de Köki puudutatav materjal ja väited on jäetud tähelepanuta. Komisjon toetab Patendiameti seisukohta, et iga tööstusdisainilahenduse suhtes tehakse otsus eraldi konkreetsete asjaolude arvestamisel seaduse alusel.

Arvestades eeltoodut ning juhindudes tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse §-st 61, TDKS §-st 10 ja § 39 lõigetest 3 ja 4, komisjon

o t s u s t a s:

tühistada Patendiameti 15.03.2006 tööstusdisainilahenduse registreerimisest keeldumise otsuse nr 7/D2005000056E ja kohustada Patendiametit jätkama menetlust apellatsioonikomisjoni otsuses toodud asjaolusid arvestades.

Käesoleva otsuse jõustumisel on kaebajal õigus tasutud riigilõiv tagasi saada.

Kaebaja võib esitada kaebuse komisjoni otsuse peale Harju Maakohtusse kolme kuu jooksul komisjoni otsuse avaldamisest arvates. Kohus vaatab kaebuse läbi hagita menetluses. Kui nimetatud kaebust ei ole esitatud, jõustub komisjoni otsus kolme kuu möödumisel otsuse avaldamisest ja kuulub täitmisele.

Allkirjad:

T. Kalmet

E. Sassian

S. Sulsenberg